

bus adimplere, videtur sibi, cum eos audit pronuntiari, non esse bonum sicut a Deo dicitur; sed ita bonum esse quemadmodum ipse vult agere.

2. Qui toto corde vellet Deum diligere, magis deberet gaudere, audiens alii censum attribui, vel potentiam, sive dignitatem in hoc sæculo, quam si sibi tribueretur; hac ratione quoniam novit alius inde melius proficere, illudque melius disponere et in bonum expendere, prout credere debet. Item alia ratione debet id ipsum penitus placere: unusquisque homo, si salvari appetit, debet magis velle ut alius habeat impedimentum animæ, quod est in hoc sæculo, et elongationem a Deo, quam de semetipso.

CAP. CXXII. — *De decimis sermo.*

O homo injuste, suas Domino decimas auferens, ausculta suum jus et rationem quam Deus habet in decimis. Tu operaris in terra, et jacias annonam in eam, ac postremo colligens, reservas eam. Nunc autem intellige qualiter Dominus tibi quod suum est faciat. Ipse terram suam habet in qua laboras, ferrumque suum atque lignum quibus operaris. Deus suas tibi tradit bestias, quæ te juvant ad laborem faciendum. Annonam, quam illuc pro-

A jicias, a quo habes, nisi ab illo? Fortitudo tua et brachia nonne sunt sua? Postquam annonam in terram sparseris, atque cum pulvere miscueris, quis eam inde tibi colligeret, nisi Deus tantam curam ageret? Ille suam mittit pluviam atque solem, suumque frigus atque calorem, suumque rorem atque pruina, aeremque suum temperatum: quod totum tibi est necessarium. Denique unicuique grano segetis suam thecam facit ut crescere valeat atque multiplicari. Tandem advenientibus messionibus, qualiter ageres, nisi tunc Deus potius suum solem illuc tibi mitteret? Postquam etiam annonam messueris atque tritureris, necesse est ut Dominus ventum suum immittat ad separanda grana a paleis. Ad ultimum nisi septempliciter, aut eo amplius invenires quam seminasti, conquerens de Domino laborem tuum plangeres. Apparet itaque quia justo judicio novem partes Dei sunt; et decima, tua propter laborem, quem tibi sustinuisti. Deus autem tantæ est clementiæ, quod novem partes, quæ sui juris sunt, tibi concedit ad omnia facienda quæ tibi sunt necessaria. Itaque redde ei decimam: si retines eam, omne aliud lucrum vertis in injustitiam.

REGULA SANCTI STEPHANI CONFESSORIS

AUCTORIS ET FUNDATORIS ORDINIS GRANDIMONTENSIS.

(Divione, apud Petrum Palliot, typographum, regis bibliopolam et calcographum, sub signo Regniæ Pacis, ante cameram rationum regiarum, 1645.)

PROLOGUS.

De unitate et diversitate Regularum.

Filii mei et fratres dilectissimi, quamvis sit ardua et arcta via quæ ducit ad vitam (*Matth. vii*), magna tamen est domus Domini, et ampla ac spatiosa valde, nullis coangustata terminis, ad quam per arduam et arctam viam illam pervenitur. Ad dominum illam Patris summi, in qua Filius multas testatur esse mansiones (*Joan. xiv*), diversæ viarum optiones, tritæ semitarum directiones, multiplices graduum ascensiones sunt, de quibus per Psalmistam ad Dominum dicitur: *Beatus vir, cujus est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit (Psal. lxxxiii)*. Per hæc ergo itur de virtute in virtutem, ut videatur Deus deorum in Sion (*ibid.*). Quæ viarum diversitates, quamvis a diversis Patribus scripto sint commendatæ, ita quod appelletur

C Regula beati Basillii, Regula beati Augustini, Regula beati Benedicti, tamen non origo religionis, sed propagines sunt; non radix, sed frondes sunt: una est enim fidei et salutis prima ac principalis Regularum Regula, a qua omnes aliæ, quasi quidam rivuli de uno fonte derivantur, sanctum videlicet Evangelium apostolis a Salvatore traditum, ac per ipsos in univrsam mundum fideliter annuntiatum. De hujus itaque plenitudine fontis inexsiccabilis omnes quotquot fideles ante nos transierunt accipientes haustum inexplicabilem, nobis qui hodie vivimus, aliisque, qui post nos usque in finem mundi futuri sunt, reliquerunt. Fons iste vivus patet omnibus, nulloque repellente, inde pro suæ quisque capacitatis viribus, qui possunt capere ca-

piunt (*Matth. xix*). Habemus namque in ipso quædam nobis sub certis mandatorum terminis omnes generaliter ascripta; habemus et in ipso specialia consilia per ipsum cui dictum est a Domino: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo; et veni, sequere me (ibid.)*, ad maximam nostræ salutis perfectionem concessa; et alibi: *Qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit (ibid.)*. Fuit igitur mirabilis summi Patris pietas et ineffabilis supernæ providentiæ dispensatio, ut ea nobis mandata imponerentur, in quorum obedientia humanam naturam ipse, quem nullum secretum latet, novit esse compotem, si plene ac diligenter in auctorem suum velit intendere. Unde merito inobedientiæ rea judicaretur, si ea surda aure præterire præsumeret. Ea vero darentur in consilio, quorum obsequela ita gravis esse videretur, ut humanæ facultatem naturæ penè transcendere plures existiment, quorum tamen transgressores inobedientiæ culpa non damnentur. Sunt ergo ista talia Domini consilia, ante votum libertas, et arbitrium, post votum vero in legem transeunt et in debitum. Cavendum itaque summopere vobis est, fratres mei, ne, postquam ad aratrum gratuito misistis manum, retro respiciatis, ne forte veniat vobis in opprobrium uxor Loth (*Luc. xvii*) et sus lota, iterum involuta luto, et canis reversus ad vomitum (*II Petr. ii*), neve sitis omnibus subsannatio et illusio (*Psal. lxxviii*), secundum illud Evangelicum: *Iste homo cepit ædificare, et non potuit consummare (Luc. xiv)*. Sacrificate ergo Deo sacrificium vespertinum (*Psal. cxi*); quoniam *qui perseveraverit usque in finem, salvus erit (Matth. x)*. Christo igitur veræ viti, tanquam palmites adhæ-

rentes, Evangelii ejus præcepta, quantum, ipsonante, poteritis adimplere curate, ut quærentibus cujus professionis, vel cujus Regulæ cujusve ordinis, vos esse dicatis Christianæ religionis primæ ac principalis regulæ, Evangelii scilicet, quod omnium regularum fons est atque principium, qualescunque vos observatores confiteri non erubescatis: *In multis enim offendimus omnes (Jac. iii)*. Nec non apostolicis ac canonicis institutionibus subjectos et sanctorum Patrum vestigia sequi quoquomodo cupientes dicere audeatis. Verumtamen si quis a vobis sive bono, sive non bono animo (*non enim omnes obediunt Evangelio [Rom. x]*) vestri mores ordinis interrogaverit de omnibus, quæ audire voluerit, sicut a nobis accepistis, benigne respondete quibus auditis, si in aliquo traditiones vestras Evangelio contrarias, aut sanctorum Patrum monitis oppositas vobis rationabiliter ostenderit, corrigendas esse doctorum arbitrio concedo, quas ego peccator, licet exigui sensus, secundum quod a doctoribus et valde religiosis accepi viris, et juxta Patrum regulas diu incumbendo didici, Deo opitulante, disposui. Confido itaque de vobis, fratres, in Domino, quod nullius catholicæ religionis immunes, nullarum regularum prædictorum Patrum, vel aliorum orthodoxorum expertes esse, ab aliquo calumniari poteritis, si vobis in unum manentibus juxta formam apostolicam sit cor unum et anima una in Domino (*Act. iv*). Ecce enim, ut credo, gustastis quam dulcis est Dominus (*Psal. xxxiii*), et quam bonum, quamque jucundum habitare, fratres, in unum (*Psal. cxxxii*). Sint ergo vobis omnia communia, sit mutua charitas, et unus invicem dilectionis affectus; nec quisquam vestrum existimet sibi aliquid esse proprium, nisi ut invicem diligatis, invicem obediatis.

REGULA SANCTI STEPHANI.

BULLA CLEMENTIS PAPÆ III

QUA SANCTI STEPHANI REGULAM CONFIRMAT.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimis filiis fratribus Grandimontensibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Rationis ordo requirit, et consuetudinis ecclesiasticæ norma commendat, ut quæ dubitationem in observantia Christianæ religionis adducunt, provisione moderationis apostolicæ declarentur. Ne igitur de Regula vestra in posterum quæstio referatur, quam bonæ memoriæ Urbanus prædecessor noster de consilio ei assensu cardinalium et multorum episcoporum Italiæ, præsentibus ex vobis, tam clericis quam conversis, ad ejus firmitatem et perpetuam pacem, per osculum pacis assensum præsentibus noscitur correxisse; quod in ejusdem privilegio plenius continetur, eam sub sigillo in præsentibus scriptis de verbo ad verbum duximus inserendum, quæ talis est:

CAPUT PRIMUM.

De obedientia.

(25) Quisquis hanc religionem, Deo inspirante, ingrediatur, primo promittat obedientiam Deo et pastori qui eum recipiet, suisque successoribus, deinde fratribus tam presentibus quam futuris. Polliceatur etiam presentem Regulam, et cætera hujus religionis instituta usque in finem se fideliter observaturum. Et propter hujusmodi professionem, quam primo facturus est vobis, fratres charissimi, in unum congregatis, ut uno corde Deum diligatis primum præcipimus in obedientia Dei et pastoris vestri, et fratrum invicem sine murmure et hæsitatione constanter perseverare, quoniam adversum se tantum debet quisque murmurare, non et adversus alium, tum propter multitudinem honorum temporalium, quibus indigne utitur, tum propter pravitatem morum unde reus habetur. Hæsitatio est contra fidem quam debent habere fratres istius congregationis, in obedientia pastoris sui, cum dicit: « Fratres, vos in quemdam locum pauperem ibitis; sed necdum ibi libri sunt, nec etiam ædificia. » Quod si quis propter hoc hæsitet, sic ei respondeatur: « Non est peritus religionis, quem terret paupertas; nulla res enim tantopere securum reddit hominem in amore divino quemadmodum paupertas, illum præcipue cui placet ex corde. Qui autem sæculum diligit, se liberum arbitratur, cum temporalis honor vel aliquis census ei donatur; qui vero Deum amat, sese impeditum inde existimat. Nemo quidem tantum est expeditus quantum obediens discipulus; quia nunquam se retardat, sed Deo semper appropinquat. Obedientia melior quam victimæ (I Reg. xv): quisquis enim obediens est, sese Deo sacrificat, et hoc magis placet Deo quam si aliud offerret ac seipsum retineret. Rursus alia ratione evidentius ostendere possumus quomodo obedientia melior est quam victimæ, sicut enim ait Apostolus: *Christus factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod et Deus illum exaltavit et donavit illi nomen, quod est super omne nomen* (Philip. ii). »

Quoties etiam fidelis discipulus præceptum pastoris vel fratrum libenter perficit, Deus ei peccata sua dimittit. Obedientia quoque virtutes inserit, insertasque custodit: nam sine obedientia nullum est bonum salutare; homo quippe inobediens nihil valet agere quod ei proficiat ad salutem. Item, si in qualibet parte cordis sui vir religiosus possit invenire quod velit temporaliter exaltari, nondum sæculum plene reliquit; hoc scilicet minime reliquit, quod adhuc in seipso reperit; nec debet se quisquam a sæculo abscindere, sed prorsus eradicare: radix enim pullularet, si ibi remaneret: aliter enim nequit esse perfecte obediens, donec inde recedat integre, ac seipsum penitus abne-

(25) Hæc verba et cætera hujus religionis instituta sublata sunt ab Innocent. IV in conc. Lugdunensi.
(24) Ab hoc verbo, certum est reliqua hujus capi-

get (26). Certum est etiam quia quicumque sponte sua non vult obedire homini in hoc sæculo, obediens sibi melius ut esset obediens universis mundi hominibus quam uni tantum diabolo.

CAPUT II.

De non eligenda obedientia.

Præter hæc omnia, debet cavere discipulus ne unquam eligat quid sibi pastor præcipiat: nam si hoc eligeret, neuter inde posset proficere; imo sciat frater absque dubio quia si electione sua velit alicubi manere, ut meliores cibos et vestes habeat, et delicatius vivat, pastore hoc forsitan ignorante, eumque in propria voluntate sequente, si forte ibi moriatur, timendum est animæ suæ, sicut enim Dominus ait: *Qui amat animam suam perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam* (Joan. xii). Rursus debet discipulus obedientiam adeo diligere, ac propter pastoris sui voluntatem propriam odio habere, quatenus hoc ei dicat: « Pater, vos illuc me mittitis, ubi jussu vestro maneo; attamen si scirem vobis magis placere, ut me alio mitteretis, et propter displicentiam meam, inde me transmutare recusaretis, nequaquam animæ meæ pastorem providum vos reputarem: vos enim voluntatem meam sequeremini, non ego vestram: » ideoque debet unusquisque plus alienam voluntatem quam propriam diligere, et libentius facere, quia magis in hoc lucratur. Item, sive frater oret, sive aliud faciat, semper sit paratus obedire, nihil obedientiæ præponendo: nam assidue laudat Dominum qui jugiter facit ejus voluntatem. Nec propter quamlibet virtutem Deus homini tantopere secreta sua revelat, quemadmodum propter obedientiam, cum ab eo subtiliter et absque mora intelligitur. Quisquis autem eam injungit, debet ibi communem utilitatem diligenter inspicere, in quo maxima discretio sibi necessaria est, ne profectum suum magis quam aliorum in hoc consideret.

CAPUT III.

De præmio obedientiæ.

Certissime debet credi quia quisquis in obedientia moritur deiiceps non judicabitur; diabolus enim nihil invenit unde discipulum obedientem tenere possit. Jesus Christus etiam nullatenus eum judicabit, qui sese judicavit, ac propter ejus crucem bajulandam seipsum illi obtulit. Sed potius cum eo, quem statuet a dextris suis in die judicii, cæteros judicabit (Matth. xxv).

CAPUT IV.

De terris non habendis (27).

Omnes terrarum possessiones quæ sunt extra metas locorum vestrorum, vobis tanquam peregrinis, et hic manentem civitatem non habentibus, sed futuram in cælis inquirentibus (Hebr. xiii), ex toto tuli sublata sunt ab Inn. IV.

(27) Totum hoc capitulum est summatum ab Innoc. IV.

interdicimus; quoniam cum cæteris mundanis ingredientibus eremum eas dimisistis, et ad anteriora semper est extendendum. Nam unicuique homini, cum mortuus est, tantum terræ sufficit ubi sepeliatur; verumtamen grandis esset admiratio, postquam in sua reclusus est sepultura, si alii mortuo, qui est juxta eum, suum auferret sepulcrum. Fratres, ita et vos debetis esse mortui, quantum spectat ad negotium sæculi, ut enim ait Apostolus: Oportet nos mori peccato ut vivamus Deo (*Galat. xi*). Nonne tantum terræ vobis sufficit, unde claustrum ad habitandum faciatis? Claustrum voco ipsum nemus infra terminum habitationis vestræ vobis datum, ut ibi, ne vita vestra sit otiosa, laborem vestrum exerceatis, et ædificia vestra construatis. Tantam autem violentiam inferre debetis, extra claustrum vestrum, terras possidentibus, quantam infert unus mortuus alteri. An ignoratis magnum fetorem exire ab homine mortuo, cum de sua extrahitur sepultura? minimus est fetor ille: non enim longe lateque diffunditur respectu fetoris et infamix quæ procedet ex vobis, ac per multas dispergetur et sentietur provincias, si propositum vestrum relinquentes, terras acquirere cœperitis. Nomen enim Dei per vos blasphemabitur, et dicet populus: « Isti sub specie humilitatis nemus introierunt, sed modo capita levare incipiunt. » Parum quidem concupisceret qui terram mundi universam vellet habere, nec aliud. Deum velit homo habere, et cælum et terra pariter, et quidquid est suum erit, dicente Apostolo: *Tanquam nihil habentes et omnia possidentes (II Cor. vi)*. Et iterum: *Omnia vestra sunt; vos autem Christi, Christus autem Dei (I Cor. iii)*. Vos profecto terras habuistis, sed scienter eas reliquistis, quoniam Deo vos elongabant. Et quia terras patrimonii vestri absque injuria possidere non poteratis, omnino pertimescimus si alienas acquireretis, vos inde Deum penitus offensuros; ut enim [ait] beatus Hieronymus: Nemo terram istam per mansuetudinem, sed per superbiam possidet. Terrarum vero si vultis habere sufficientiam, nullam penitus habeatis extra clausuram sive metas locorum vestrorum. Nam omnis terra continua est, et si quamlibet terræ portionem acquisieritis, deinde aliã sibi cohærentem habere volueritis et sic cupiditas vestra vix aut nunquam finietur, sed potius illam maledictionem incurretis, quam Dominus per Isaiam prophetam terribiliter minatur, dicens: *Væ vobis qui conjungitis domum ad domum, et agrum agro copulatis, usque ad terminum loci. Nunquid habitabitis soli vos in medio terræ (Isai. v)*? Ergo, fratres, terras relinquitte, ut Deus post se vos dignetur ad cælum trahere.

CAPUT V.

De ecclesiis non habendis.

Ecclesias et res ad ipsas pertinentes, prædicta

(23) Hoc sublatum est ab Inn. IV.

A ratione, scilicet quia cum cæteris mundanis eas amore divino reliquistis, vobis re habere omnino prohibemus, ut sitis imitatores Apostoli dicentis: Quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extentus, sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu (*Philip. iii*).

B Præterea populis et ecclesiis, tam vicinis quam remotis, non amplius quam arbores nemoris ubi habitatis, si fieri potest, noceatis. Itaque tricenarium septenarium annuale, vel quodlibet pretium pro missa nominatim vobis oblatum, nullatenus accipiatis. Nec etiam judicia penitentix viris exterioribus injungere præsumatis; hujusmodi namque negotium nihil ad vestrum spectat propositum. Rursus crucem sanctam in die sancto Parasceve, nullis ad ecclesias suas eodem die recurrere valentibus, in ecclesiis vestris adorare permittatis, nec non vicinis aquam benedictam de ecclesiis vestris, ad domos suas deferre volentibus negare debetis. Dominicis etiam et festis diebus, quibus eis convenit, in ecclesiis suis divinis interesse officii, si ad audienda missarum solemnia apud vos frequenter venerint eos non recipiatis; si vero quandoque, Deo inspirante, vos visitare voluerint, a divinis non excludantur officii. Quos etiam, propriis reatibus ab episcopis vel presbyteris suis, excommunicatos esse noveritis, quousque eos sua recipiat, nec vestra ipsis concedatur ecclesia. Hinc enim, minus reverentiæ et beneficii suis ecclesiis exhiberent. Si quis autem ecclesias vobis dare voluerit, nullatenus accipiatis. Tanta namque perfectio ad regimen ecclesiarum est necessaria, quod perfectos earum rectores vix aut nunquam imitari sufficeretis, imperfectos vero et inutiles, nullo modo sequi debetis; nec solum vos oportet cupiditatem et invidiam a vobis expellere, sed etiam omnia unde possunt procedere.

C Quinetiam si ecclesias vos habere contingeret, quomodo curam ageretis aliorum, qui mortui estis mundo, et membris abscisis a sæculo, pedibus caretis ad ambulandum, ore ad loquendum, et ideo nec vestri curam agere potestis, quanto minus et aliorum? Quamvis enim alius regat vos, nec vos regatis alios, valde tamen letari deberetis, si libere Dei præsentiam adire possetis.

CAPUT VI.

De bestiis non habendis (28).

Quoniam omne genus bestiarum, cum cæteris rebus mundanis pro Domino reliquistis, eas recuperare vobis omnimodo prohibemus, ut scilicet sollicitudinem, quam in eis emendis, multiplicandis, vendendis excerceretis, in solius Dei servitio adhibeatis. Quanto enim expeditiores a cura temporalium, tanto liberiores eritis ad cælestia adipiscenda. Nam, sicut ipsa Veritas ait: *Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei (Luc. ix)*. Ideoque potissimum omnis

generis bestias vobis interdiximus, quia, si velitis in hoc sæculo temporaliter exaltari sive in acquisitione terrarum, vel ecclesiarum, vel quorumlibet aliorum, magna pecudum copia non sit vobis mundana exaltationis occasio et materia; nihil enim vehementius religionem dissipat quam cupiditas et multitudo divitiarum. Cumque spatiosa pascua pascendis pecudibus idonea minime possideatis, si bestias haberetis, aliena pascua forsitan occuparent, essetque magnus clamor viciorum, dicentium: « Utinam isti eremitæ nunquam advenissent, nam multiplex eorum possessio multiplex nobis infert impedimentum. »

CAPUT VII.

Quod amore bestiarum amor divinus minueretur (29).

Item si bestias haberetis, eas nimirum amaretis, quantumque amoris pecudibus exhiberetis, tantum divinæ dilectionis vobis subtraheretur. Nam, sicut maximus pecuniæ acervus efficitur minimus, cum in plures dividitur acervos, sic animus hominis, quo amplius in diversos amores dividitur, eo minus habet in se divinæ dilectionis; quamvis enim totus sit in se collectus, tamen est minimus ad Deum diligendum; quid ergo dicendum, cum in diversas partes divisus fuerit?

CAPUT VIII.

Quod ascensuros in altum deceat exonerari.

Inutili consilio utitur quisquis ascensurus in altum gravi se onerat pondere, cum se potius debet exonerare; cum ergo in cælum velitis ascendere, cur illo pondere vos oneraretis unde exonerati estis; quamvis enim penitus essetis expediti, grandis tamen esset admiratio, et magna Dei miseratio si quandoque illuc possetis ascendere, ut enim dicit Evangelium: *Arcta est via quæ ducit ad vitam (Matth. vii)*. Nunquid vos qui sola intentione spiritualium huc venistis, et oves summi pastoris esse proposuistis, pastores furibus et prædonibus fieri permittemus? Absit!

Præterea summopere cavere debetis ne quis occasionem in vobis inveniat, qua vestrum claustrum vos exire compellat.

Postremo credite cœlesti magistro dicenti: *Notite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi ærugo et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt et furantur; thesaurizate autem vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur; ubi est enim thesaurus tuus, ibi est et cor tuum (Matth. vi)*.

CAPUT IX.

Dé quæstu vitando.

Quandiu sine quæstu uno die quoquomodo vivere poteritis, aliquid ab exterioribus quærere non præsumatis (30). Sed vos a nobis fortasse quærētis quomodo post mortem nostram vivere valeatis, eo quod ecclesias, terras, bestias, redditus, et etiam quæstum vobis interdiximus. Quibus ita responde-

(29) Hoc totum sublatum est ab Inn. IV.

(30) Sed vos reliqua sublata sunt ab Inn. IV.

amus: « Deum solum vobis relinquitur, cujus sunt universa, cujus etiam amore cuncta pariter ac vosmetipsos reliquistis. » Quod si hanc vitam observantes ei constanter adhæseritis (non tamen secundum voluntatem vestram quæ humana est et falli potest, sed secundum dispositionem suam quæ divina est et falli non potest), ipse vobis velut dominus, cui cura est de servis, cuncta necessaria sine dubio ministrabit: ipse namque suis ait discipulis: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi (Matth. xxviii)*. Si vero, quod absit! a Deo recesseris et præsentis Regule transgressores fueritis, illi nimirum injuriam faceremus, si ipsum vel sua vobis relinqueremus.

CAPUT X.

Quod potius a Deo, quam ab homine sit quærendum.

Verumtamen quæstum ex toto vobis non probibemus, sed tamen vobis dicemus quomodo quærere debeatis. Itaque diligenter considerate a quo necessaria potius sunt postulanda ab eo qui habet, vel ab eo qui non habet; ab eo qui dare vult, vel ab eo qui dare non vult; ab eo qui prope est, vel ab eo qui procul est. Si forte redeatis ad sæculum, ut aliquid ab aliquo amicorum vestrorum postulatis, forsitan carebit facultate, vel voluntate largiendi vobis, quod ab ipso petieritis. Nec non et facile tædiosi eritis, si prædicta occasione frequenter ad eum redeatis. Etsi precem vestram non exaudierit, tam vos quam ipse pariter erubescetis, et quamvis nullum aliud damnum inde patiamini, tamen claustrum vestrum, non absque periculo, vos exire contiget. Quod si quislibet amicus vester, vos plerumque visitaverit, nihilominus eum a vobis alienare poteritis si ab eo sua petieritis. Petite ergo a Domino qui prope est omnibus invocantibus eum in veritate (Psal. cxliv), et qui multo amplius potest et vult vobis tribuere, quam vos velitis accipere; petite, inquam, a Domino dicente discipulis suis: *Amen, amen dico vobis, quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis (Joan. xiv)*.

CAPUT XI (31).

Quod Deus nunquam desit adhærentibus sibi.

Sed forte sunt, et ego novi qui simulata pietate, vobis dicant: magister vester, insolito more, vobiscum vivere disposuit: fiet, fiet tantisper, dum ipse vixerit; sed, eo mortuo, sine terris, vel ecclesiis, vel redditibus, aut bestiis, aut saltem quæsta, in eodem voto diu manere non poteritis. Non erit ita; non erit ita, fratres mei; imo, ut timeo, peccatis meis exigentibus, plurima spiritualia et corporalia bona Deus vobis differt in posterum. Quod si mihi non creditis, ipsa opera post mortem meam hoc vobis declarabunt, si in hac vita perseveraveritis. Qua ratione poterit contingere ut Deus vobis desit, si ei adhæreatis, cum vos ipse pasceret, dum eum impugnaretis, et sæculum diligeretis?

(31) Totum hoc capitulum sublatum est ab Inn. IV.

CAPUT XII.

Quod vere pauperibus sit Deus dispensator providus.

Paupertas sit vobis thesaurus et divitiarum. Cumque saeculares adeo suas ament divitias, quibus tendunt in infernum, vos multo charius vestras diligite, hoc est paupertatem qua tenditis in caelum. Item si divites esse cupitis secundum saeculum, semper eritis pauperes; si pauperes esse desideratis secundum Deum, semper eritis divites, dicente psalmista: *Divites egerunt et esurierunt, inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono (Psal. xxxii)*. Itaque, fratres dilectissimi, Dominum dispensatorem vestrum constituite, et vobis firmissime dicimus quod nunquam cellarium vestrum erit vacuum, dum claves illius Deo commiseritis, dicente propheta: *Jacta super Dominum curam tuam et ipse te enutriet (Psal. lvi)*.

Iterum vobis dicimus: Ne quaeratis eleemosynas quandiu una die quoquomodo vivere poteritis; vos autem optime nostis unitatem quae debet esse inter vos, ut scilicet paupertas et abundantia vestra sit omnibus communis.

CAPUT XIII.

De permissione quaerendi.

Si vero Deus, ut vos probet, ad tantam inopiam vos devenire permiserit, ut omnino victus deficiat, episcopo in cujus diocesi locus habitationis vestrae fuerit, prius eam ita manifestare potestis. Indigentiam nostram, domine, quam illic patimur, nolumus vos ignorare. Quod si vos super hoc exaudire noluerit postquam biduo in cella jejnaveritis, duo de fratribus in religione firmiores ad quaerendum humiliter exeant, per molendina scilicet et domos, ostiatim velut caeteri pauperes eleemosynas petentes. Acceptis autem eleemosynis, unde cum caeteris fratribus una die vivere valeant, in cellam revertantur, et eas singulis, cum gratiarum actione distribuunt.

In hujusmodi vero quaestu, amicos praecordiales devitent, ne paupertati eorum, quam tunc temporis forsitan sicut et vos patientur, vestra quasi cumulus adjiciatur et vobis subvenire nequeunt, gravius affligantur? Quod, ne aliquem gravetis, semper cavere debetis. Sunt etiam quaedam vilis pretii, quae si necesse sit, a vicinis vestris licet vobis quaerere, verbi gratia, ut palea, limus et hujusmodi. Quibus si poteritis et necesse fuerit, aliquid eo praestantius retribuere non differatis.

CAPUT XIV.

Quod Deus in hac vita perseverantibus semper necessaria provideat.

Verumtamen si in hac vita constanter perseveraveritis, rara aut nulla necessitas vos redire coget ad saeculum, causa quaerendi aliena, quando enim major egestas fuerit, tunc majori vigilantia Deus vobis necessaria providebit, quia si Deum solum

(32) *Sed nobis fortasse.* Reliqua hujus capituli sublati sunt ab Inn. IV.

A thesaurum vestrum feceritis, amando paupertatem, dum ipse abundabit, vos nequaquam egebitis. Sic igitur in omnibus, pro posse vestro, Deo communicare studeatis, ut sitis pauperes in hoc saeculo; sicut et ipse fuit et sic eritis perpetuo divites, ubi ipse dives est in aeternum. Tandem in hujus vitae dilectione et perseverantia, vos alia ratione possumus confirmare. Quinquaginta namque fere anni transierunt, in multa fertilitate alii, alii in magna sterilitate, me manente in eremo sub hujusmodi voto, nec tamen in ubertatis tempore, quidquam mihi superabundavit, nec tempore egestatis aliquid mihi necessarium defuit. Similiter vobis eveniet, si haec instituta fideliter custodialis. *Primum ergo quaerite regnum Dei et justitiam ejus, et haec omnia adjicientur vobis (Matth. vi)*.

CAPUT XV.

De modo emendi.

Cum aliquid emere volueritis, mandate alicui amicorum vestrorum, quatenus hoc vobis afferat: quod si vobis dare voluerit postquam ab eo ad emendum petieritis, nullatenus accipiatis (32). Sed nobis fortasse dicetis: « Melius mercabimur, si nundinas adeamus. » Hoc vobis prohibemus. Nam multo melius vobis est parum substantiae amittere, quam redeundo ad saeculum animam perdere. Absque dubio vobis dicimus quia si in justitia permanseritis, idcirco census vester nunquam vobis minuetur. Hinc enim scriptum est: *Timentibus Deum nihil deest (Eccli. i)*, nec his qui cum diligunt in veritate (Psal. cxliv).

CAPUT XVI.

De modo vendendi.

Vestra pro alienis commutare potestis, cum vobis necesse fuerit. Verumtamen annonam, vel quolibet aliud propter expensam vestram a vobis comparatum, si carius potestis vendere quam emitis, nulla cupiditate id faciatis. Hinc enim negotiatores efficeremini. Imo potius, quod venditis vilius vendere, et quod emitis carius emere vobis praecipimus (33), ut semper a fraude declinetis. Nam prohibet Apostolus ne quis in negotio circumveniat fratrem suum (I Thess. iv).

CAPUT XVII.

De modo mutandi.

Quoties nummos vel alium censum ab aliquo mutuare volueritis, nisi sit supellex aliqua cum certo reddendi termino, nullatenus accipiatis. Hoc autem vobis accommodanti dicite: « Cum facultas erit reddendi reddemus; si vero aliud pactum et certum inquit terminum, nulla inopia compellente, accipiatis; caretis enim redditibus unde redderetis. » Ergo possetis delinquere, si diem certum ei constitueretis. Cavete igitur a mendacio, et in veritate permanete: *os enim quod mentitur occidit animam (Sap. i)*, censum autem vobis accommoda-

(33) Inn. IV dicit *consulimus*.

tm si quis dare voluerit, nulla paupertate cogente, A accipiatis.

CAPUT XVIII.

De modo accommodandi.

(34) Si quilibet amicus vester velit a vobis censum vestrum mutuo accipere, nulla necessitate, quam ipse patiat, nullo etiam beneficio vobis ab ipso collato, aurum vel argentum sive annonam ei accommodetis. Si vero quodlibet horum velit a vobis mutuare, ei vos potestis et accommodare, date potius illi, amore ipsius qui vobis hoc tribuit; si tamen dare possitis absque damno vestræ religionis, et sic majorem perfectionem facietis; si enim alicui pecuniam vestram accommodaretis, et ipse interim modicum quid vobis tribueret, inde fe- B neratores esse possetis. Cavete igitur ne prædicta accommodetis; non est enim contra Evangelium, si non accommodatis et dare vultis.

CAPUT XIX.

De non eligendis muneribus.

Si quis, sola Dei gratia commotus, vobis aliquid de suis, juxta libitum vestrum dare volens benigna charitate dixerit, ut de duobus aut pluribus quod amplius vultis, eligatis, se quod electum fuerit, daturum promittens, nequaquam sit vestrum eligere, sed suum; hoc solum quippe elegistis abjecti esse in domo Dei (*Psal. lxxxiii*); sic autem ei responde- C dete: «Deus vobis immisit voluntatem tribuendi, quod nobis præsentatis, et quia sine inquisitione nostra, velle et posse faciendi bonum quod vultis facere, vobis tribuit: De cætero non fatigabitur, sed vobis ostendit quid nobis præbeat. Nam ipse solus novit quid nobis et vobis necesse sit.»

CAPUT XX.

De confraternitate vitanda.

Comessiones, quas populus confraternitates vocant, nullo pacto faciant apud vos. Si vero ubi vos non fueritis nec nuntium vestrum miseritis, confraternitatem constituant, et postmodum pro velle suo, inde vobis aliquid afferant, licite potestis accipere, et secundum ordinem vestrum modeste expendere. Quod si huc venire, et in locis vestris convivium suum facere, et requiem spiritualem, in qua cum Deo permanere debetis, imminuere voluerint, nullatenus id fieri permittatis, nec psalmos dicere, nec aliud divinum officium propter pecuniam celebrare præsumatis. Deus enim exaudit orationem quæ fit ex charitate, reprobandam eam quæ procedit ex cupiditate.

CAPUT XXI.

De eleemosynis non eligendis.

Item omnes eleemosynas quas Spiritus sanctus generabit in cordibus hominum, absque inquisitione et electione vestra licite potestis accipere. Hac etiam sola ratione, quamvis cæteræ desint rationes, cavere debetis ne a viris sæcularibus eleemosynas quærat, quia magis placebit eis cum

(34) Totum sublatum est per Inn. IV.

vobis non quærentibus, nec eligentibus eas dederint, quam si quærentibus et eligentibus eas vobis præberent. Et quo amplius hoc eis placebit, eo gratius a Deo recipientur. Vos autem velle debetis de singulis hominibus, tanquam de vobismetipsis, et divinam faciant voluntatem. Si vero inquisitione vestra exteriores viri vobis eleemosynas tribuerent, minus eis placeret, et tanto magis eleemosyna coram oculis Dei minueretur, quanto magis bona voluntas eorum decresceret.

CAPUT XXII.

Quod ad nullum promissum mittatur nisi quid et quantum sit prius designetur.

Rursus si quis vobis dixerit: Mittite ad annonam, vel ad alium censum meum, et dabo vobis ex eo; nolite inquirere de rei promissæ quantitate, ne sitis rei cupiditatis, quam nisi vobis ipse designaverit, mittere non præsumatis. Quod si postea vos interroget: «Quare non misistis,» sic et responde- D dete; «Ignorabamus rei promissæ quantitatem, et ideo aut vos aut nos, in hoc delinquere possemus. Si enim ad majus misissemus quam nobis dare disponebatis, inde conqueri possetis: Et si plus nobis tribueretis, hoc vobis subtraxisse vide- remur; si vero ad minus misissemus, forsitan vobis displiceret, et ideo mittere nolimus.» Denique si rei quantitatem vobis designet, licite potestis mittere, quandoquidem ipso afferente hoc acciperetis, superbia videretur nisi mitteretis, semper autem in corde vestro diligenter investigate quomodo cupiditatem amplius vitare possitis. Et absque dubio vobis dicimus, quod plus etiam pecunie temporalis, idcirco habebitis, inquirentes enim Dominum, non mimuentur omni bono (*Psal. xxxiii*).

CAPUT XXIII.

Quales redditus liceat habere.

(35) Si quis vobis dixerit: «Hujusmodi eleemosynam dabo vobis annuatim in terra mea, tam ego quam filii mei, minime respuatis.» Sic autem ei responde- D dete: «Quandiu vobis placuerit, hoc accipiemus.» Postea vero ipso retinente qui dederat, vel hæredibus ejus, aut aliquo raptore, hoc eis auferente, petere potestis hoc modo: «Nolumus vos ignorare quod eleemosynam, quæ nobis annuatim tribuebatur, accepistis:» Quo ostenso, si placet ei quatenus hoc vobis reddat, date gloriam Deo: quod si facere noluerit, ne repetatis, id est cum eo judicio minime contendatis, sed Deo gratias agite, quia sibi placuit quod hoc vobis tandiu permisit habere; hujusmodi redditus tantum vobis habere concedimus; quandiu possessores eorum vobis eos reddiderint, accipite; cum retinuerint, eos patienter dimittite. Vos ergo memores consilii Jesu Christi dicentis: *Qui auferit quæ tua sunt ne repetas* (*Luc. vi*), nunquam cum viris exterioribus judicio contendatis, sed potius in pace permanentes, Deo jugiter adhareatis.

(35) Totum sublatum est ab Inn. IV.

CAPUT XXIV.

De chartis causa placitandi non habendæ.

(36) Item vobis præcipimus, ut de rebus vobis datis vel dandis nunquam scriptum causa placitandi faciatis, nec etiam placitare præsumatis.

CAPUT XXV.

Quæ sit clavis nostræ religionis.

Nunc autem vos reddemus securos, si in hac vita perseveretis, neminem qui vos audeat fugare invenietis: hoc enim quod vobis dicemus clavis est nostræ religionis, quam si bene custodieritis, nullus hostis aditum inveniet per quem ad vos ingrediatur. Ubique ædificetis, cui non proderitis, saltem non noceatis, cui non benefeceritis, saltem malum non faciatis; vobis autem firmissime dicimus quia qui vos primitus odio habebunt, cum loca solitudinis habitare cœperitis, postea vos diligant, et multa beneficia vobis conferent. Hoc tamen pacto vobis ista dicimus, si in hac vita fideliter permanseritis; quod si a Deo recesseritis, nonne justum erit ut vos omnes persequantur?

CAPUT XXVI.

De elemosyna mortui juste conquerenti persolvenda.

Præterea si quis in extremis positus censum suum vobis reliquerit, ut ei benefaciatis, et oretis pro eo, licite potestis accipere. Sed, eo mortuo, si querelam injuriæ ab ipso cuilibet illatæ vos audire contingat, pecuniam a defuncto vobis relictam juste conquerenti misericorditer persolvite, si tamen hæredes mortui eam reddere noluerint: *charitas enim, non quærit quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi* (I Cor. xiii).

CAPUT XXVII.

Quod Deus humilitati ubique præparet hospitium.

Iterum firmiter asserimus quod multi multa loca multis precibus vobis præsentabunt, et nemora quæ cæteris vendere noluerint gratis largientur, si in hujus vitæ proposito humiliter perseveretis. Nam Deus humilitati ubique præparat hospitium, eo quod ipsa ipsius est hospitium. Estote ergo humiles, et cælum et terra pariter vestrum erit.

CAPUT XXVIII.

De molendinis.

(37) Hujus adimpletione præcepti, ne scilicet alicui olsit vestra affinitas, molendina cum populo communia nullatenus habeat; vicinis etenim solita molendina relinquentibus, et ad vestra venientibus, alii, molendina quorum priora exstiterunt, ex vestra affinitate damna paterentur. Scriptum est enim: *Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris* (Tob. iv; Luc. vi; Matth. vii).

CAPUT XXIX.

Quod nemini pro temporalibus serviatur.

Cum soli Deo, cujus servitus libertas est, serviendum sit vobis ex debito, si datores locorum in qui-

(36) Totum sublatum est ab Inn. IV.

(37) Totum hoc capitul. sublatum est ab Innocent. IV.

(38) Innoc. IV ponit, *consulimus*.

A bus habitatis, pro eisdem locis, vos sibi deservire postulaverint, potius ipsa loca vos (38) jubemus deserere, quam hac intentione quodlibet etiam minimum eis petentibus tribuere. Aliter enim non hujus mundi veri peregrini, sed velut cæteri cultores agrorum, tributa debentes essetis (39). Injustum quoque et Simonicum esset pro eo quod quislibet erogando pauperibus, Deo obtulit, eidem datori temporaliter deservire, et non soli Deo, cujus amore totum illud reliquit.

CAPUT XXX.

De nemoribus petendis.

Nemus religioni vestræ idoneum, prius a possessore ipsius, deinde ab omnibus aliquid juris in eo habentibus, cum necesse fuerit postulare debetis. Cum vero ab his omnibus vobis datum fuerit, si noveritis aliquem nemoris calumniatorem, petite jus ab eo, quod in nemore se dicit habere, si forte ibi velitis ædificare. Oportet enim vos, ut ait Apostolus, cum omnibus hominibus, si fieri potest, pacem habere (Rom. xii): verumtamen a terra ubi ædificabitis aliam meliorationem exigere non debetis, nisi ut quoquomodo vos sustinere valeat ad vestram poenitentiam ibi peragenda: quo enim deterior fuerit, eo diligentius vos ibi Deus procurabit, si ei fiducialiter adhæreatis, sicut enim Dominus ait: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei* (Matth. iv). Qui cum suos interrogaret discipulos: *Quando misi vos sine sacco et pera et calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis? Dixerunt: Nihil* (Luc. xxii). Terra quidem respectu cæli minima est, et parum vobis duraret si eam diligeretis. Cavete ergo ne melius pro deteriori, hoc est cælum pro terra commutetis.

CAPUT XXXI.

De causis non agendis et testimoniis non perhibendis.

Quoniam, ut ait Apostolus, *nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus, ut ei placeat cui se probavit* (II Tim. ii), firmissime vobis præcipimus, ut nunquam propter (40) vestra vel aliena, cura aliquo placitare, sive iudicio contendere præsumatis, nec causas nec controversias aliorum in manu vestra recipiatis. Quid plura? vobis præsentibus vel absentibus, placita vel hujusmodi conflictus sæculares, nullatenus agantur in locis vestris. Testimonium quoque de illis etiam, quæ apud sæculum vidistis et audistis unde controversiæ nascentur, non est vestrum cuiquam perhibere. *Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo* (Coloss. iii).

CAPUT XXXII.

De licentia ab episcopo postulanda.

Præterea sine licentia pontificis, in cujus diocesi ædificare volueritis, nec aquam benedicere, nec missam celebrare in eodem loco præsumatis.

(39) Hæc quæ sequuntur sublata sunt per Innocent. IV.

(40) Hoc vocabulum *vestra* sublatum est per Innocent. IV.

Ipsam autem humiliter exorate, ut locum illum ad consecrandam ecclesiam in honorem Dei, ac cœmeterium in sepulturam fratrum, tempore opportuno visitare dignetur. Quinetiam decimas laboris vestri ab ipso pontifice, et a sacerdote in cuius parochia manebitis, nec non a cæteris earum possessoribus, piis precibus postulate. Cum vero vobis data fuerint, nequaquam eas retinere, verum etiam cæteris pauperibus fideliter debetis reddere.

CAPUT XXXIII.

Quod in possessione monachorum non ædificetur.

Inter hæc vobis præcipimus ut nunquam in possessione monachorum ædificia construatis. Verumtamen ista non dicimus ut sanctitati monachorum derogemus. Porro quidam eorum vos multum diligunt, et multiplex beneficium vobis impendent, sed frequenter mutantur pastores monasteriorum, et quod alii tribuunt, alii postmodum plerumque repentes recuperare volunt.

CAPUT XXXIV.

Quod fratres extra cellam non exeant, causa visitandi infirmos sæculares.

Si forte pater vester, vel quislibet amicus vester sæcularis prope cellam vestram graviter ægotans, et peccata sua confiteri, et res suas disponere in præsentia vestra desiderans, mandet vobis ut eum visitetis, ejus præsentiam nullatenus adeatis, si tamen clericos necessitati suæ sufficientes cum eo adesse contingat. Quod si illuc ire præsumentes, in itinere moriamini, nequaquam Deo de vobis rationem reddemus in die iudicii (*Matth. xii*). Quippe summus Magister electo discipulo, patrem suum sepelire volenti, sic ait: *Sine mortuos sepelire mortuos suos, tu autem sequere me* (*Matth. viii*). Si quempiam vero morti proximum juxta mansionem vestram esse noveritis, ejus necessitati subvenire debetis, aliis tamen clericis eis subvenire nequeuntibus. Alioquin morte illius, mortem æternam forsitan incurreretis.

CAPUT XXXV.

Quod fratres cellas non exeant causa procurandi pauperes.

Cellas quoque causa procurandi pauperes, exire non debetis, nullus enim meliores pauperes valet procurare, quam Martha procurabat, Deum videlicet procurando: nec tamen Jesus Christus dixit Mariæ pedibus suis assidenti: « Surge et adjuva illam. » Sed potius alteri sororem suam nihil agere reputanti juxta intentionem illius sic respondit Dominus: *Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea* (*Luc. x*).

CAPUT XXXVI.

De hospitalitate pro Deo exhibenda.

Hospitalitas ex charitate hospitibus est exhibenda, quippe colligendo et retinendo indigebitis, dando et dispergendo abundabitis. Placeat autem vobis quod expendetis et dabitis hospitibus: quantum vobis hoc placuerit, nunquam vobis aliquid

A ideo minuetur, sed semper a Deo vobis restituetur. Ipse namque ait: *Date et dabitur vobis* (*Luc. vi*). Atamen de vestris nihil expenditis; Dominus enim vobis affert alimenta, et idem a vobis suscipit allata. Hinc propheta ait: *Quæ de manu tua, Domine, accepimus, dedimus tibi* (*I Paralip. xxix*). Et Dominus in Evangelio: *Quod unum ex minimis meis fecistis, mihi fecistis* (*Matth. xxv*). Verumtamen religionis plus honoris et reverentiæ quam cæteris, exhibere studeatis. Igitur, ut ait Apostolus, *dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei* (*Galat. vi*).

CAPUT XXXVII.

De beneficio pauperibus erogando

B Non mediocriter gaudere debetis quoties pauperibus benefeceritis. Dominus enim hanc hæreditatem pauperibus reliquit in hoc sæculo, bonos videlicet viros, qui eos sibi procurent. Nimirum Deo gratias agere debetis, cum vobis suos mittit pauperes. Non enim tot nuntios inveniretis, quos ad tot pauperes dirigeretis, nec etiam sciretis eos eligere, sed Deus eos eligit, et electos vobis mittit. Itaque debetis credere quod Dominus inopes, a vobis eleemosynam postulantes minime decipit, quia si nihil adesse sciret, quod eis tribueretis vix aut nunquam permetteret, ut a vobis aliquid postulerent. Ergo semper eis vel bonum sermonem tribuite, si forte cæteris careatis. Nam loqui cum pauperibus est honor vester, loqui cum divitibus plurimum formidare debetis. Hinc enim facile decus potestis incurrere.

CAPUT XXXVIII.

De eleemosyna pauperum largius remuneranda.

C Quod si forte pauperes suam parvam eleemosynam vobis afferunt, nolite respuere, sed cum gaudio eam suscipite; verum prædicationem quam vobis faciunt, dum vobis eam tradunt diligenter intelligite, quandoquidem illi qui pauperes sunt sua vobis largiuntur, vos eis vestra, præcipue si facultas adsit, largius debetis tribuere.

CAPUT XXXIX.

De mulieribus non recipiendis.

Ne mulieres in hac religione recipiantur, omnimodo prohibemus; quandoquidem a deliciis paradisi primum hominem mulier traxit, ubi quis ei resistere poterit? Si David mansuetissimus, Salomon sapientissimus, Samson quoque fortissimus, mulieri laqueo capti sunt, quis ejus blanditiis non cedit? Nonne, ea absente, per ipsam a diabolo tentatur homo? Quid ergo, ea præsentem faciet? Hoc autem vitium fugiendo, non impugnando, docet Apostolus superari (*Rom. viii*). Hoc etiam beatus affirmat Gregorius, ne quis post votum continentiæ cum eis habitare præsumat; sic igitur ab hac religione penitus disjungantur, ut nec etiam labori fratrum, adjutorium impendant per diem, nec post solis occasum usque mane cellas ingredientur. Quinetiam nulla sola mulier, aliqua hora diei cellas introeat, sine socio qui ætatem habeat.

CAPUT XL.

De viris alterius religionis non recipiendis.

Alterius religionis viros in hac religione recipi omnino prohibemus. Nam vestri mores ab eorum moribus, plurimum differunt; vos quippe firmum et ligna portantes, et clibanum calefacientes, panem et alia multa facere consuevistis: nullos enim nisi vosmetipsos habetis famulos. Vobis itaque talia facientibus, frequenter impropere, dicentes: Nunquam de huiusmodi vilibus in nostra religione tractaremus. Facilius etiam potest in disciplina teneri, qui nunquam in illa fuit, quando recentem sæculum relinquit, quam revocari ad ipsam, qui semel eam excessit. Iusuper, si post longum tempus, vestris perscrutatis moribus, ad pristinae religionis habitum remeare vellent, ipso pastore, cuius obedientiam se prius submiserunt, recipiente quasi suas oves, et licenter et absque calumnia vestri facere possent. Unde ne vobis et ipsis aliquid contingat opprobrium, nullo modo recipiantur. Hinc Salomon ait: *Cor ingrediens duos vias non habebit requiem (Eccli. iii)*. Hinc Jacobus ait: *Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis (Jac. i)*.

CAPUT XLI.

Cujusmodi homines liceat recipere.

Quicumque sæcularis homo velit ad hanc congregationem accedere, licet alteri religioni sola promissione sit obligatus, huius religionis prior licite potest eum recipere, quandiu sæculari veste indutus fuerit.

CAPUT XLII.

Cujusmodi homines nec absolventi nec requirendi sint.

Econtra, si quis a pastore dono fraternitatis accepto et certo veniendi termino constituto, postmodum aliam religionem adire vel in sæculo remanere voluerit, pastor ipsum non requirat. Quod si absolutionem promissionis jam factæ postulet a pastore, nequaquam eum absolvat, sed ei breviter ita respondeat: « Nunquam a nobis requisitus fueris. » Aliter non absolvatur, nec venire cogatur, nec a quolibet susceptus requiratur.

CAPUT XLIII.

De solitario cum propria cella non recipiendo.

Huius religionis decretum est, quod quicumque ad eam accesserit omnes terrarum possessiones extra deserat, se totum pastoris voluntati subjiciens. Ex hoc itaque præcipimus, ne quis solitarius cum cella propria recipiatur, sed si pastoris voluntas fuerit, aut ipsum sine cella, aut cellam sine ipso, si dare voluerit accipiat.

CAPUT XLIV.

De viris infra viginti annos, infirmantibus ac leprosis non recipiendis.

Quoniam spontanea voluntate, et provida animi deliberatione Christi jugum adendum est, ideo præcipimus ne quis infra viginti annos, aut homo infirmans, nisi equitando aut pedibus ambulando

A venire possit, in hac religione recipiatur. Quemlibet etiam leprosum manifeste cognitum in nostra religione recipi prohibemus. Quippe membra Christi scandalizaret, et maledictionem Domini incurreret dicentis: *Væ autem homini illi, per quem scandalum venit (Matth. xvii)*.

CAPUT XLV.

De Simonia penitus vitanda.

Quinetiam pastor huius congregationis, seipsum et omnes discipulos suos, ab omni genere Simoniam prorsus custodiens, et illud Domini præceptum: *Gratis accepistis, gratis date (Matth. x)*, fideliter adimplens, in suscipiendis fratribus solam Dei voluntatem et animarum salutem summa discretionem consideret.

CAPUT XLVI.

Quod fratres in cella permaneant.

Quemadmodum legitur in Evangelio, Christum in montis solitudinem ascendisse, ut tentaretur a diabolo (*Matth. iv*), sic Christum sequentes, ut ei liberius per contemplationem adhæreant, solitudines nemorum et absentiam hominum quærant: sicut nec ipse, nisi devicto hoste a monte descendit, sic nec ejus imitatores, dum sunt in prælio nondum cursu consummato, quod est omni tempore vitæ suæ a solitudine quam elegerunt debent abscedere. In hoc enim vestra et omnium eremitarum vita maxime debet constare, ut cum continuæ orationis usu et silentio tumultum sæculi declinantes, in cellis vestris quiescant. Nam vix aut nunquam valde potest esse religiosus, qui una die recluditur, et altera discurrere permittitur. Ipsi namque apostoli qui gratia sancti Spiritus præ cæteris abundabant, dum irent per sæculum pulvere pedes suos aspergebant, cumque apostoli qui perfecti viri erant, et præcepto Dei per sæculum incedebant, pulvere terrene conversationis aspergebantur, vos penitus, qui fragiles estis, si contra propositum vestrum, per mundum discurreretis, pulvis peccati macularet. Itaque vobis præcipimus, ne vagari per sæculum præsumatis.

CAPUT XLVII.

De silentio.

Silentium secundum loca et tempora constituta custodiatur. In his autem locis, hoc est in ecclesia, in claustris, in refectorio, in dormitorio, nec non in his temporibus, id est a completorio usque mane finito capitulo, continuum silentium fratres observent nisi magna necessitas, quæ legem non habet, quandoque coegerit, sicut enim Isaias testatur: *Cultus iustitiæ, silentium et pax (Isai. xxxii)*. Quicumque vero in supradictis locis vel temporibus silentium violaverit, regulari disciplinæ subiacet.

Aliud autem silentii genus quod est tacere inutilia, et loqui necessaria, a singulis fratribus semper et ubique summa discretionem est observandum, ut enim Salomon ait: *Mors et vita in manibus linguæ (Eccli. xxxvii)*. Itaque si ipse loci dispensator,

vel quislibet alius frater murmurando vel detrahendo, A peccata vestra, et orate pro invicem ut salvemini (Jac. v). Prædictis igitur rationibus vobis præcipimus in cellis vestris permanere et exinde quæ concessa sunt, scilicet adjutorium vicinorum cum bestiis suis in labore vestro, cum necesse fuerit, petere; vos tamen hujusmodi occasione, cellas nunquam exeatis. Nos itaque, fratres charissimi, in solitudine ac paupertate eremitica vitam nostram, Deo annuente, ducere cœpimus, et eam in eodem, ipso adjuvante, finire debemus.

CAPUT XLVIII.

Quod fratres causa faciendi prædicationem non exeant solitudinem.

Iterum vobis præcipimus ne causa faciendi prædicationem solitudinem exeatis. Dum enim manetis in eremo et cavetis a sæculo, lumen est super candelabrum, id est bona vita, quæ illucescit fidei populo; quod si parvam consuetudinem suam humiliter corrigere neglexerit, regularem subeat disciplinam.

CAPUT XLIX.

Quod fratres causa audiendi prædicationem eremum non exeant.

Præterea vobis præcipimus, ne causa audiendi prædicationem eremum exeatis; constat enim quod Joannes Baptista manebat in eremo, dum Jesus Christus prædicaret in terris, nec tamen dicit Evangelium inde Joannem exiisse, ut Domini prædicationem audiret. Si vero Deus vellet Joannem ad se venire, et ipse non veniret, in hoc procul dubio delinqueret, sed non erat ei necesse ut iret audire corporaliter sermonem Jesu Christi; nam vocem ipsius in corde suo spiritualiter audiebat, sicut idem in Evangelio testatur, dicens: *Amicus sponsi stat, et audit eum, et gaudio gaudet propter vocem sponsi (Joan. iii)*. Tamen nolite arbitrari quod ego vos Joanni Baptistæ conferam; attamen si exemplo ipsius Deo adhæseritis, et eremum exire nolueritis, ipse Deus manebit in vobis, et docebit vos.

CAPUT L.

Quod fratres viris exterioribus peccata sua non confiteantur.

Si quis vestrum aliquod peccatum (quod absit!) incurrat, omnino caveat ne cuilibet exteriori viro, quantæcunque sanctitatis sit, illud confiteatur. Quod si facere præsumeret, utique inobediens et incredulus esset, et diceret ipsis operibus, nec in pastore meo, nec in fratribus meis habeo fiduciam, quare ab exterioribus super hoc postulo consilium. Deus autem prohibet, ne quis unum de pusillis suis contemnat (*Matth. xviii*). Quinetiam multum decipitur qui se coinquinat, cum se lavare existimat, suumque peccatum confitendo adauget. Verum hæc omnia incurreret, si quis fratrum nostrorum viris exterioribus peccatum suum confiteretur (41). Nec non et omnes alii eadem incurrunt, qui post confessionem peccata non deserunt. Ergo Deum in secreto solitudinis super universis necessitatibus vestris consulite. Itaque *confitemini alterutrum*

(41) Ab hoc nec non usque ad ergo correxit Innoc. IV.

CAPUT LI.

Quod fratres in porticum exeuntes honeste se habeant.

Cum in cellis vestris reclusi fueritis et soli Deo adhærere poteritis, tunc debetis suspirare, gemere et deslere tam vestra quam aliena peccata. Quoties autem oportuerit vos exire in porticum causa loquendi cum vestris visitoribus, lætam faciem eis præterdite, et cum gaudio eos suscipite; et est ratio, ut, eis ad vos de longinquo venientibus et processione suam, ut ita dicam, facientibus, vos quoque vestram faciatis, et eis honeste obviam exeatis.

CAPUT LII.

Quod fratres extra cellam exeuntes, duo sint asinus.

Cum vero, necessitate compellente, extra cellam egrediemini, ut alter alteri provideat, secundum evangelicam institutionem, jubemus vos binos incedere. *Væ namque soli, quia si ceciderit, non habet sublevantem (Eccli. iv)*. Nec non in itinere, caveto viatorum societatem, prout res exiget, ingressusque civitatum et castellorum, ne exterior oculus videat unde interior cæcus fiat.

CAPUT LIII.

De fugientibus ab hac religione

Si quis per diabolicam suggestionem ab hac religione corruerit, licet pastori ipsum reconciliari volentem, ad religionis unitatem cum digna satisfactione reducere. Verumtamen istud magnopere attendendum est, ut quidquid inobediens acquisivit vel ædificavit, totum illud, quantumcunque sit, sicut res perditionis abjiciatur et reprobetur, ne si accipiatur, fratres adhuc imbecilles sumant sibi in exemplum dicentes: « Quoniam huic sic post lapsum contigit, faciamus et nos similiter. » Quod ne contingat cavendum est.

CAPUT LIV.

De cura clericorum et conversorum (42).

Optimam partem, quæ a Domino præcipue laudatur in Maria, clericis ab omni cura temporalium liberis, solam injungimus ut dicere possint veraciter: *Dominus pars hæreditatis meæ (Psal. xxv)*; et item: *Portio mea Dominus (Psal. cxviii)*; et iterum: *Non est æquum nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis (Act. vi)*. Sicque divinis laudibus et contemplationi solummodo intendentes sibi invicem

(42) Istud capitulum quatenus loquitur de cura conversorum sublatum est a Joan. II.

et aliis fratribus, delicta sua confitentibus, spiritua-
lia ministrent. Et ne colloquio sæcularium aut sol-
licitudine exteriorum divinum officium interrumpatur,
et mens eorundem satietatis internæ dulcedinis obli-
viscatur (quod beatus Gregorius, sibi contigisse con-
queritur), ob hoc scilicet temporalem curam cellæ solis
conversis committimus, qui cum in labore et in cæteris
agendis, aliis fratribus, clericis videlicet et con-
versis, non dominatione, sed charitate præcipiant,
custos omnium virtutum humilitas illæsa conservetur.
Quippe ipse Creator omnium creaturis suis, Mariæ
videlicet et Joseph, fuit obediens, dicente Evangelio :
Et erat subditus illis (Luc. 11). Verumtamen omnibus,
tam clericis quam conversis, expediret ne deinceps,
si fieri posset, sæculum viderent, quandoquidem illud
reliquerunt; sed quia nequit fieri, saltem clericos in
requie divinæ dilectionis volumus retinere. Conversi
verum tam pro illis quam pro semetipsis, exeant collo-
quii cum gente exteriori. Attamen quandoque egrediuntur
clerici, cum ibi sunt necessarii. Magna tamen est
sapientia, magnaque misericordia, dum in secreto
Dei possunt quiescere, ut ibi maneant ad communem
omnium utilitatem. Nam si mens eorum occuparetur
ad temporalia, procul dubio minus aliis providerent
æterna. Quicumque vero foras egrediuntur, caveant
ne in colloquio sæcularium delectentur; quo enim
amplius ibi delectabuntur, eo majus incommodum
patientur. Verum si obelientia permittat, magis
desiderent in secreto jugiter permanere quam foras
exire; nam si Deus intus non invenitur, foris
absque dubio minime reperietur, nimirum ipse
Deus amicis suis sæpius et familiarius in secreto
quam in publico secreta sua revelare consuevit :
verbi gratia, ut beatæ Mariæ in thalamo, Joanni
Baptistæ in eremo, Petro, Jacobo, Joanni in monte,
nec non eidem Joanni in exsilio. Et sic de cæteris
intelligendum.

CAPUT LV.

De distributione victus et vestitus.

Frater qui cellæ curam agit, prout res se habuerit,
fratribus provida dispensatione victum et vestitum
distribuat, illud quod in Actibus apostolorum
legitur, attendens : *Et erant illis omnia communia,
nec quisquam egens erat inter illos; et dividebatur
singulis, prout cuique opus erat* (Act. iv). Inter hæc
nec ipse dispensator nec alius frater sibi tantum
aliquid ad edendum parari postulet, nec etiam om-
nibus communiter, nisi solus dispensator. Quod
si quis petierit omnino non exaudiatur, nisi forte
ægrotescat; ægrotanti enim, cum omni humilitate
serviatur. Profecto qui dives erat in sæculo valde
reprehensibilis est si in hac paupertatis religione,
aliud quam paupertatem postulet. Nonne cibus et
vestibus delicatis satis abundavit? Cur ergo hujus-
modi amplius desideraret? Præsertim qui pauper
fuit in sæculo, qua ratione divitias quæreret in
eremo, quas habere non poterat in mundo? Ad quas
enim delicias, unusquisque huc accessit, nisi ut

A crucem portans Christum sequeretur? Quid vero
sancti apostoli, quid sancti Patres in Ægypto,
quorum vestigia sequi debemus, nisi vigiliis, jeju-
niis, et orationibus et laboribus insistere ex more
postulabant? denique quos redditus aut quæ patri-
monia, se totum hostiam vivam Deo quisque sponte
offerens, sibi ad hæc paranda in mundo retinuit?
prorsus nulla.

CAPUT LVI.

De cura infirmorum, senum ac debilium.

Si quis frater urgenti gravi infirmitate, conven-
tum sequi nequiverit, in domo infirmorum repo-
natur. Porro cellæ dispensator unum fratrem, vel
plures, si necesse sit, eligat, qui die noctuque pa-
tienter ægrotis serviant, et soli domum ubi æger
B fuerit ingrediantur. Cæteri vero fratres, sive ibi
manentes, sive aliunde advenientes, non absque
licentia dispensatoris infirmum visitare præsumant.
Nam cum aliquis frater, qui diu in disciplina reli-
gionis permansit, et cum adjutorio Dei et pastoris
sui, pro posse suo, cavit a sæculo, tandem incur-
rit ægritudinem, et fini suo jam appropinquat, tunc
præcipue majori indiget custodia, quando anima
ipsius mercedem suam debet recipere : veluti cursores,
tunc penitus enituntur, cum prope locum sunt,
ubi cursus eorum fuerit consummatus; si enim prius
remanerent, frustra laborassent. Propter hoc expedit
ægrotanti discipulo, ne quid de negotio sæculi
audiat, unde spiritus suus cogitet vanitatem. Quantoque
cum paucioribus loquetur hominibus, minus est inde
auditus. Oportet autem eum semper confortari in Domino.
Ipse quoque, si sapiens fuerit, dicet loquentibus
secum : « Sinite me in pace manere, et juvate me
vestris orationibus, ut cor meum assidue Deo possit
adhærere. » Quod si in cella, quibus indigebit
abunde non fuerint, ante ecclesiastica ornamenta,
servitio Dei deputata, veniendi præcipimus, quam
eorum quæ licenter postulaverit, inopiam patiarum
infirmus; nam ipse templum est in quo Deus habitat.
Cumque pater aut mater, vel quislibet ejus sæcularis
amicus, ad eum ingredi non permetteretur, fratres
debent summo opere curam illius agere. Nullum etiam
negotium religionis comparari valet ægroti servitio,
nisi tantum divinum officium.

Senibus quoque ac debilibus humiliter et solli-
cite necessaria ministrantes : *Alter alterius onera
portate, et sic adimplebitis legem Christi* (Gal. vi).
illud etiam Domini præceptum fideliter adimplentes :
*Quæcunque vultis ut faciant vobis homines, et
vos facite illis similiter* (Matth. vii).

CAPUT LVII.

De temporibus jejunandi, horis reficiendi, et genere ciborum.

A sancto Pascha usque ad Exaltationem sanctæ
crucis, bis in die, primo videlicet post sextam,
et secundo post vespertas, refectionem vobis sumere
disponimus, exceptis jejuniis in hujus temporis
spatio constitutis. Verum ab Exaltatione sanctæ

crucis usque ad Pascha vobis jejunare præcipimus, exceptis diebus Dominicis et die Natalis Domini. Rursus a prædicto festo veræ Crucis usque ad initium Quadragesimæ post nonam, et exinde usque ad Resurrectionem Dominicam, post vesperras cibum sumere vobis statuimus. Item a festivitate Omnium Sanctorum usque ad Nativitatem Dominicam, et a Septuagesima usque ad Pascha, cibo quadragesimali tantum vobis uti præcipimus. Cæteris vero temporibus, ovis et caseis quandoque vesci vobis permittimus (43), eo quod omnes tam sanos quam ægros, a carne et sanguine tam volucrum quam quadrupedum vos semper abstinere jubemus (44). Verumtamen quia certos redditus non habetis, unde reflectio quotidiana fratribus valeat præparari, nullus aliquid ad vescendum certis horis ex debito postulare præsumat, sed quæ et quando ipse Dominus, quem solum dispensatorem vestrum constituimus, solita pietate sua vobis ministrabit, cum gratiarum actione suscipite. Quod si vobis alimenta plerumque dare distulerit, nihilominus ei gratias agite, recolentes illud Apostoli: *Gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri (Ephes. v.)*

CAPUT LVIII.

De divinis officiis.

Divina quidem officia ex certis et sanctis auctoribus collecta, quæ beatus Gregorius et alii sancti doctores in sancta disposuerunt Ecclesia, celebrare dignum duximus. De quibus non est modo dicendum per singula, eo quod in libris nostris de hujusmodi plenius continetur.

CAPUT LIX.

De mutuo fratrum obsequio.

Assidue omnes reminisci debetis cunctos ministros vestros cum cæteris mundanis exterius reliquisse. Ideoque oportet ut alter alterum, servata religionis fraternitate, honore invicem præveniat, et ut *qui major est, fiat sicut junior, et qui præcessor est, sicut ministrator (Luc. xxi)*, unusquisque ex mansuetudine, libenter omnibus deserviat. Fratribus namque in obedientia positus, si possibile sit, tanquam angelis est ministrandum; credibile est enim eos sine dubio, si in hac perseveraverint, fore salvandos, sicque pares angelis futuros. Porro si cuilibet absurdum et inconveniens videatur dici tanquam angelis, cum homines sint, et utique peccatores, dicatur expressius, non solum tanquam angelis, sed etiam quasi Deo in talibus: namque per prophetam se Deus habitare asserit, dicens: *Cælum, id est anima justii, mihi sedes est (Isai. lxvi)*; et in Evangelio: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (Matth. xxv)*; et iterum in Psalmo: *Ego dixi: Dii estis et filii Excelsi omnes (Psal. lxxxv)*. Hæc autem non propter extol-

(43) Innoc. IV addidit *exceptis omnino debilibus et ægrotis*.

(44) Innoc. IV sustulit ab hoc verbo *Verumta-*

lentiam vobis dicimus, sed ut frater fratri humiliter et ex dilectione famuletur et obediat.

CAPUT LX.

De electione prioris.

Cum prior eligendus est, fratres ex singulis cellis bini convenient in Grandimontem, quemadmodum ad conventum bini venire consueverunt. In eisdem vero locis remanentes, totius electioni conventus, se pro certo concedere, cæteris abeuntibus, promittant. Adunato itaque conventu, post invocationem nominis Domini, duodecim fideles et religionis amatores, sex videlicet clerici et sex conversi, ad eligendum priorem designentur, qui, postquam audierint ab omnibus electionem suam a nullo fore contradicendam, seorsum inter se de ea pertractent. Talis itaque pastor eligatur, qui antea fidelis hujus religionis discipulus exstiterit, ut alios ex seipso considerans, prout opus fuerit, sciat unicuique utilia providere. Si vero inter ipsos duodecim, aliqui in electione dissenserint, majori parti concedendum est, quæ scilicet fidelior saniorque intelligitur, nihil ibi nisi communem utilitatem considerans, illis dissentientibus a consilio et etiam extra conventum, ut totum sine eis fiat ejectis. Ex ipso tamen conventu totidem concilio adjiciantur quot ejecti fuerint, et de eisdem, sive clericis, sive conversis, ut in duodecim semper electio consistat.

CAPUT LXI.

Quod nullus exterior eligatur in priorem.

Neminem qui sit extra religionem vestram, quocunque sensu vel sanctitate polleat, in priorem vobis eligere præsumatis. Ab hac namque vita dissideret, vosque ad aliud everteret; unum autem de vestro conventu confidenter eligite, quippe hoc ipsum beatus præcipit Gregorius, dicens: Defuncto pastore cujusquam congregationis, non extraneus eligatur, nisi de eadem congregatione, quem sibi propria voluntate, concors fratrum societas elegerit. Porro si Deus vobiscum fuerit, ipse vobis consulat; quod si ab ipso recesseritis, nunquam bonum pastorem reperietis. Si vero omnes mali essetis, cujus esset pastor alter qui succederet, si nullum inter vos bonum inveniret? Quemcunque pastorem habeatis, sapiens erit si tamen ab hac vita non declinet; si vero (quod absit!) ab ea recesserit, ipse procul dubio anathema erit, et quicunque ei consenserit. Iterum vobis præcipimus, ut pastor vester (21) nunquam abbas, sed tantum prior nominetur. Quin etiam quemlibet exteriorem vestri pastoris electioni nullatenus interesse permittatis.

CAPUT LXII.

De pastoris stabilitate.

Rursus pastor vester omnino caveat, ut clausuram Grandimontis, nunquam nisi necessitate inevi-

tamen usque ad *Nullus aliquid*.

(21) Hoc correctum fuit per Joannem XXII.

tabili coactus, egrediatur. Sciatur autem firmiter, A
quandiu catena Christi religatus, per sæculum ire
noluerit, quod nullus ex discipulis suis audebit ei
inobediens esse, nec in qualibet cella sua, contra
præceptum suum manere; nam ipse Dominus
cujus amore pastor vinculus fuerit, discipulos etiam
vinctos tenebit. Si forte (quod absit!) per sæculum
abire cõperit, valde pertimescimus, quod omnes
vos eum pariter sequentes et præcepta sua con-
temnentes, inobedientiam incurretis; ipse vero ho-
norem deinceps non recuperabit: quem coram
Deo et hominibus habebat die qua claustrum suum
egrediens, contra votum suum, per sæculum ire
præsumpsit. Hinc de scipso et cæteris Ecclesie
pastoribus beatus ait Gregorius: « Nos sumus,
fratres charissimi, nos sumus lapides sanctuarii, B
qui apparere semper debemus in secreto Dei, quos
nunquam necesse est foris conspici. »

CAPUT LXIII.

Quomodo prior erga suos cognatos se habeat.

Item quia carnalis cognatorum affectus, pleros-
que religiosos ab amore divino plurimum revocare
et bona Ecclesiarum valde solet dissipare, hujus
religionis prior omnino caveat, ne propriis cogna-
tis, excepto hospitalitatis beneficio et quolibet par-
vi pretii munusculo, aliquid largiatur.

CAPUT LXIV.

Quod relicta non recuperentur.

Propositum et præceptum nostræ religionis est,
ut ecclesias et res ad eas pertinentes, et quoslibet
honores qui sunt extra religionem nostram, nec
non (45^a) terras, bestias, decimas, certos redditus,
fora, nundinas, visitationem cognatorum, causas,
sive judicia, tam pro nostris quam pro alienis,
quæstum etiam quandiu una die quoquomodo vi-
vere poterimus, et cætera quæ amore Dei reliqui-
mus, nunquam recuperemus, sed potius in eremo,
tanquam mortui et abjecti a mundo, usque in finem
perseveremus.

CAPUT LXV.

De perseverantia in supradictis

Vos itaque, fratres charissimi, in prædictis, con-
stanter perseverate. Quod si pastor vester ab hac
via veritatis vos ad aliud evertere conabitur, nec
vestris consiliis ullomodo acquieverit, hæc instituta
deserens, ex auctoritate Dei vobis confidenter præ-
cipimus, quatenus ipsum sicut apostatam potius a
vestra societate penitus ejiciatis, quam propter eum
ab hac via declinetis. Hinc ipse Dominus in Evan-
gelio præcipit, dicens: *Si oculus tuus scandalizat*
te, erue eum et projice abs te (Matth. v). Quisquis
igitur in hac vita sanctitatis usque in finem fi-
deliter perseveraverit, procul dubio salvus crit.
Amen.

SEQUITUR CONFIRMATIO.

*Et autem prædicta Regula perpetuis temporibus illibata consistat, ipsam prout ab eodem Urbano præde-
cessore nostro, ut superius diximus, correctæ est, auctoritate apostolica confirmamus et præsentis scripti
patrocinio communimus, statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confir-
mationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignatio-
nem omnipotentis Dei et Beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus Petri et Pauli se noverit incursurum.*

Datum Laterani v Kalend. Jul., pontificatus nostri anno 11, anno Domini 1188 (46).

(45^a) Terras, etc. sunt sublata per Innoc. IV.

(46) Sciendum est quod ipsa Regula a sancto
Stephano confessore dicti ordinis institutore edita,
a multis summis pontificibus visa, approbata, cor-
recta, mutata et modificata fuit, ut apparet in his
quæ subsequuntur.

Adrianus III approbavit eam an. 1156.

Alexander III approbavit anno 1174

Lucius III anno 1182.

Urbanus III approbavit et aliquid in ea addidit
anno 1186.

Clemens III illam vidit et integram approbavit
anno 1188.

Cælestinus III eam vidit et primus in illa aliquid
mutavit, anno 1191.

Innocentius III aliquid mutavit et correxit anno
1202.

Honoratus III aliquid modificavit et correxit anno
1218.

C Gregorius IX aliquid modificavit et correxit anno
1234.

Sed inter cæteros Innocentius IV, qui in concilio
Lugdunensi anno 1247, totam Regulam legit, cor-
rexit, et in melius mutavit, primo sustulit in 1 cap.
hæc verba *et cætera hujus religionis instituta*, et in
eodem 1 addidit ea *in his quæ ad commodum et
utilitatem domus pertinent*; sustulit præterea totum
caput 4, 6, 7, 9 et multa alia sublata et corre-
cta sunt ab eodem papa Innocentio IV, ut notatum
est.

Clemens V aliquid addidit et mutavit Avinioni sub
anno Domini 1306.

Et etiam Joannes XXII qui Avinioni, anno 1317,
statuit inter cætera in Regula prædicta corrigendo,
ut monasterium Grandimontis quod ipsius ordinis
caput esse dignoscitur, gubernari jam solitum per
priorem, ex nunc in antea, gubernaretur perpetuis
futuris temporibus per abbatem, et formam elec-
tionis reverendissimi generalis mutavit.